

**ОРХОН АЙМГИЙН НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН
ХЭЛТЭС**

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЖУРАМ

Баримт бичгийн дугаар: АЭҮЖ-03-2023

Баталсан:

Нийгмийн даатгалын хэлтсийн даргын үүргийг түр орлон
гүйцэтгэгч, Чанарын удирдлагын хорооны дарга

Д.НАРМАНДАХ

Хянасан:

Авлигын эсрэг менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх
ажлын хэсгийн дарга

Н.БАТ-ЭРДЭНЭ

Баримт бичгийн мэдээлэл

Баримт бичгийн хариуцагч	Тушаалын дугаар	Баталсан огноо	Мөрдөж эхлэх огноо	Хуудасны тоо
Орхон аймгийн НДХ				

2023 он

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1 Энэхүү журмын зорилт нь Орхон аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтэст Авлигын эрсдлийг бууруулах, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэх шалтгаан нөхцөлийг арилгах, эрсдэлд суурилсан төрийн хяналт шалгалт болон аж ахуйн нэгжийн дотоод хяналтыг бэхжүүлэх, хэлтсийн үйл ажиллагааны нээлттэй, ил тод байдлыг хангаж, албан хаагчийн ёс зүй, харилцаа хандлага дээшлүүлэх, даатгуулагчдын сэтгэл ханамжийн түвшинг нэмэгдүүлэх зорилготой.

ХОЁР.ХАМРАХ ХҮРЭЭ

2.1 Орхон аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтсийн үйл ажиллагаанд нийгмийн даатгалын байгууллагын авлига ашиг сонирхлын зөрчил үүсэх шалтгаан нөхцөл түүнийг тодруулах, урьдчилан сэргийлэх, шийдвэрлэх нийгмийн даатгалын байгууллагын тогтолцоонд холбогдох чанарын хяналт, стандарт үйл ажиллагааны журам, ажлын заавар, бүртгэлийн маягтуудыг хамруулсан нийгмийн даатгалын бүхий л үйл ажиллагаа хамаарна

ГУРАВ. НОРМАТИВ ИШ ТАТАЛТ

3.1 Монгол улсын Үндсэн хууль, хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй бусад хуулиуд

3.2 Авлигын эсрэг хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль

ДӨРӨВ.ГОМДОЛ МЭДЭЭЛЛИЙГ ХҮЛЭЭН АВАХ

4.1 Авлигын талаарх гомдол, мэдээллийг “Шүгэл үлээх журам”-ын дагуу хүлээн авч, холбогдох албан тушаалтад шилжүүлэн ажиллана.

ТАВ. БАРИМТЖУУЛСАН МЭДЭЭЛЛИЙГ ХЯНАХ

5.1 Авлигын эсрэг менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх ажлын хэсэг Олон улсын MNS ISO 370001:2017 стандарт шаардлагын дагуу дараах шаардлагыг хангасан баримтжуулсан мэдээллийг бүрдүүлнэ. Үүнд:

- а) түгээх, олж үзэх, сэргээх, ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх
- б) хадгалах, хамгаалах, гаргацтай байдлыг хадгалах,
- в) гадны эх үүсвэр бүхий баримтжуулсан мэдээллийг ялган бүртгэл хөтөлж, хадгална.

5.2 Авлигын эсрэг менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх ажлын хэсэг баримтжуулсан мэдээлэлд нэмэлт, өөрчлөлт, шинэчлэлийг тухай бүрт хөтлөн явуулна.

5.3 Авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцооны мэдээллийг хэрэглэхэд тохиромжой эсэх, хаана, хэзээ хэрэгтэйг магадлах, зохих хэмжээнд нууц, бүрэн бүтэн байдал хамгаалсан эсэх зэрэг шалгуур үзүүлэлтээр ЧУХ тухай бүрт хяналт тавина.

ЗУРГАА. МЭРГЭЖЛИЙН СУДАЛГАА

6.1 Байгууллагын авлигын эрсдэлийн үнэлгээг хийхдээ мэргэжлийн судалгааны тоон үзүүлэлтэд дүгнэлт хийн, үр дүнг үндэслэн авлигын түвшинг тогтооно. Мэргэжлийн

судалгааг тухайн ажил үйлчилгээг харьяалан гүйцэтгэдэг тасгийн дарга, ерөнхий нягтлан бодогч, ахлах, хүний нөөц зэрэг холбогдох албан тушаалтнууд боловсруулан гаргана.

6.2 Мэргэжлийн судалгаа нь дараах шаардлага хангасан байна.Үүнд:

- а) төсөл, ажил үйл, гүйлгээг тодорхой ангилах
- б) сонирхогч этгээдүүдийн харилцааг төлөвлөж, ангилах
- в) албан тушаалын тодорхойлолтод заасан ажил тус бүрээр ангилах

6.3 Тасаг, нэгжээс гарсан мэргэжлийн судалгааны баримтжуулсан мэдээллийг ЭБАТ-д төвлөрүүлэн хадгалуулна.

ДОЛОО.АВЛИГЫН ЭСРЭГ ХЯНАЛТ

7.1 Санхүүгийн хяналт

7.1.1 Орхон аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтсийн Санхүү бүртгэлийн тасаг нь нийгмийн даатгалын сангийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг, санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт, хууль тогтоомжид нийцүүлэн хэлтсийн санхүүгийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

7.1.2 Нийгмийн даатгалын орлого, зарлагын гүйлгээг сангийн нягтлан бодогч төлбөрийн даалгаврийг бэлтгэн, бэлтгэсэн гүйлгээний нэр төрөл, харилцах данс, мөнгөн дүн үнэн зөв эсэхийг ерөнхий нягтлан бодогчоор хянуулан, хэлтсийн дарга баталгаажуулсаны дараа гүйлгээ хийгдэнэ.

7.1.3 Хэлтсийн даргын баталсан гүйлгээг сангийн нягтлан бодогч арилжааны банкны мэргэжилтнээр дамжуулан гүйцэтгэнэ.

7.1.4 Төлбөрийн даалгаврын баримтын хамт холбогдох нотлох баримтыг хавсарган бэлэн бусаар гүйлгээ хийгдэх ба бэлнээр гүйлгээ хийхийг хориглоно.

7.1.5 Хэлтсийн Хяналт, шалгалт, дотоод аудитын тасаг, аймгийн Санхүүгийн хяналт Аудитын алба, аймгийн Төрийн аудитын газар, Нийгмийн даатгалын Ерөнхий газар зэрэг байгууллага нь хэлтсийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлнэ.

7.2. Санхүүгийн бус хяналт

7.2.1 Хэлтсийн санхүүгийн бус хяналтыг НДЕГазраас батлагдсан чиглэлийн дагуу Хяналт, шалгалт, дотоод аудитын тасаг төлөвлөгөө боловсруулан жилийн турш анхан шатны хяналтыг хэрэгжүүлнэ.

7.2.2 Дараагийн шатны хяналтыг аймгийн ЗДТГазрын харьяа Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэс, НДЕГазар хэрэгжүүлнэ.

7.3 Хэлтэс нь авлигатай тэмцэх үйл ажиллагааны менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх явцад сонирхогч талаас байгууллагад авлигын эрсдэл учруулж болох бөгөөд үүнээс урьдчилан сэргийлэхийн тулд дараах арга хэмжээг авсан эсэхэд “Авлигын эсрэг үйл ажиллагааны журам”, “Авлигын эрсдлийн үнэлгээний журам”, “Шүгэл үлээх журам” хяналт тавина:

7.3.1 Авлигатай тэмцэх амлалт мэдэгдэл

7.3.1.1 “Авлигын эрсдлийн үнэлгээний журам”-ын дагуу авлигын эрсдэл багатай сонирхогч талуудын үйл ажиллагаанд авлигатай тэмцэх үүрэг хүлээхгүй байж болно.

7.3.1.2 “Авлигын эрсдлийн үнэлгээний журам”-ын дагуу авлигын эрсдэл дунд болон өндөр сонирхогч талуудын үйл ажиллагаанд авлигын эсрэг менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлж, авлигаас урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэрэгсэл ашиглана.

7.3.2 Бэлэг сэлт, найр тавин тал татах хандлага, хандив тусламж, түүнтэй ижилсгэх бусад зүйл

7.3.2.1 Орхон аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтэс нь аливаа бэлэг сэлт, найр тавих хандлага, хандив тусламж, хүсэлт, түүнтэй ижилсгэх бусад зүйл болон төсөөтэй ашгийн төлөөх зүйлээс татгалзаж, өгөх болон авахаас урьчилан сэргийлж ажиллана.

7.3.2.2 Ашгийн төлөөх хэмээн заасан зүйлд дор дурдсаныг ойлгоно. Үүнд:

- а) Бэлэг сэлт, зугаа цэнгэл, найр тавин тал засах
- б) Улс төрийн болон буяны зорилготой хандив, тусламж өгөх
- в) Идэвхжүүлэх зарлага гаргах
- г) Ивээн тэтгэх
- д) Нийгмийн тустай ажил
- е) Сургалт зохион байгуулах
- ё) Клубийн гишүүн болгох
- ж) Хувийн тусламж, дэмжлэг үзүүлэх
- з) Нууц болон давуу эрхийн мэдээлэл өгөх зэрэг болно

7.4 Авлигатай тэмцэх хяналтын үл зохицлыг хянах

Авлигын эсрэг хяналтаар авлигын эрсдэлийг хянан, удирдаж чадахгүй байгаа, эсхүл хүсэл эрмэлзлэлгүй үед зохих алхамыг хийхгүй байгаа үед, ДХШБаг мэргэжлийн судалгаа хийж холбогдох авлигын эрсдэлийг байгууллагаас удирдах боломж бүрдүүлэх зорилгоор сонирхогч талуудтай хийсэн онцгой мөнгөн гүйлгээ, төсөл хөтөлбөр, ажил үйл, харилцаа холбоонд мэргэжлийн судалгааг хийж, дүгнэлтийг гарган ажиллана.

- а) “Шүгэл үлээх журам”-ын дагуу үл зохицол гарсан тохиолдолд ЧУХ авлигын эрсдэлийн мөн чанарыг тодорхойлж, дүгнэлтэнд үндэслэн тухайн үйл ажиллагааг цуцлах, түдгэлзүүлэх, зогсоох буюу татгалзах арга хэмжээг авна.
- б) Ирээдүйд гарч болох эрсдэлийг тооцож ажиллах, эрсдэл гарсан тохиолдолд цаг хугацаа алдалгүй таслан зогсоох.

7.5 Гомдол мэдүүлэх

7.5.1 Нийгмийн даатгалын хэлтэс нь авлига, ашиг сонирхлын зөрчилтэй холбоотой гомдол, мэдээллийг “Шүгэл үлээх журам”-ын дагуу шийдвэрлэх ба хэлтсийн бүх ажилтнууд мэдээлэх журмыг ойлгож, мэдэх, түүнийг хэрэглэх, тэдний эрх үүрэг журмын хүрээнд хамгаалагдсан байна.

7.6 Авлигын зөрчлийг илрүүлэх, зохицуулах

7.6.1 Авлигатай тэмцэх бодлого, менежментийн тогтолцоо зөрчигдсэн тохиолдолд дараах арга хэмжээг авна.

- а) авлига, авлигын эсрэг бодлого журам зөрчигдсэн тухай мэдээлэл, ирсэн, илэрсэн, үндэслэлтэйгээр сэжиглэгдсэн бүх тохиолдлыг ДХШБ үнэлж, судалгаа хийнэ.
- б) авлигын эсрэг хууль зөрчсөн нь судалгаагаар тогтоогдсон тохиолдолд ЧУХ хуульд заасан зохих арга хэмжээ авч ажиллана.
- в) ЭБАТ нь авлигын шинжтэй үйлдлийг судлах, хянан шалгах, холбогдогчоос баримт мэдээлэл авах эрхтэй.
- г) судалгаагаар илэрсэн зөрчил, мэдээллийг судалж дуусмагц Авлигатай тэмцэх газрын эрх бүхий албан тушаалтанд шилжүүлнэ.
- д) судлан тогтоосон баримт, ажлын дүгнэлтийн нууцыг судлан илрүүлэгч хариуцна.

НАЙМ. ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

8.1 Хяналт, шинжилгээ, хэмжилт, задлан шинжилгээ үнэлгээ

Авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцооны дагуу дараах хэсэгт хяналт шинжилгээ явуулна. Үүнд:

а) сургалтын үр нөлөө, төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус үйл ажиллагааны үр дүн, “Шүгэл үлээх журам”-ын дагуу хүлээн авсан өргөдөл гомдлын тоон үзүүлэлт зэрэгт хяналт шинжилгээ, хэмжилт хийнэ

б) хяналт шинжилгээний хариуцлагыг АЭМТХАХ хариуцна.

в) хяналт шинжилгээ, хэмжилтийг ЧГА хэрэгжүүлсэн байдал, авлигын эсрэг үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, баримтжуулсан мэдээлэл, “Шүгэл үлээх журам”-ын дагуу хүлээн авсан өргөдөл, гомдол зэрэгт үндэслэн дүгнэнэ

г) хяналт шинжилгээ хэмжилийг жилд 1 удаа тухайн онд багтаан гүйцэтгэнэ

д) хяналт шинжилгээ хэмжилтийн үр дүнг дараа оны эхний сард багтаан тооцож, дараагийн төлөвлөгөөг боловсруулна.

е) хяналт шинжилгээ хэмжилтийн үр дүнг ЧУХ-д дараа оны эхний сард багтаан тайлагнана.

Шаардлагатай тохиолдолд баримтжуулсан мэдээллийн арга, үр дүнг ашиглаж болно.

8.2 Дотоод аудит

8.2.1 Авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцоо хэрэгжиж байгаа байдал болон үйл ажиллагаанд үр ашигтай байгаа эсэхийг тодруулах, авлигыг илрүүлэх, таних, урьдчилан сэргийлэхэд туслах зорилгоор ЭБАТ, ДХШБ төлөвлөсөн хуваарийн дагуу хяналт шалгалт хийх бөгөөд авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцооны талаар мэдээллийг цуглуулж, дотоод аудитын хөтөлбөрийг бүхэлд нь юм уу тодорхой хэсгийг хэрэгжүүлэхэд гурав дахь этгээдийг ашиглаж болно.

8.2.2 Байгууллага доор дурдсан зүйлийг мөрдөнө. Үүнд

а) аудитын хөтөлбөрийг төлөвлөн гарган батлах, хэрэгжүүлэх, тогтмол хийх

б) аудит тус бүрийн хамрах хүрээ, шалгуур үзүүлэлтийг тодорхойлох

в) аудитын үйл явцын бодит хандлага, шударга байдлыг хангахын тулд тохирох ур чадвартай аудиторыг сонгох

г) аудитын үр дүнг холбогдох удирдлага, авлигатай тэмцэх эрх бүхий албан тушаалтан, дээд шатны удирдлага, хяналтын бүлэгт заавал мэдээлж танилцуулах

д) аудитын үр дүн, хэрэгжүүлэх хөтөлбөрийн нотолгоо болгон баримтжуулсан мэдээлэл хэлбэрээр хадгалах

8.2.3 Аудит нь эрсдэл, шаардлага дээр тулгуурласан зохимжтой байх ба хяналт, тогтолцоо, эсвэл, дотоод аудитын явцад доор дурдсан доголдол гарсан тохиолдолд хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

а) авлига, эсвэл авлига сэжиглэгдсэн үед

б) авлигатай тэмцэх бодлого, авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцооны шаардлага үл биелүүлсэн тохиолдолд

в) байгууллагын мөрдвөл зохих авлигатай тэмцэх шаардлагын дагуу бизнесийн холбоотноос тохирлыг хангаагүй

г) авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцооны сул тал болон сайжруулах боломж нөхцөл зэрэг болно.

8.2.4 Аудитын хөтөлбөрийн дагуу Нийгмийн даатгалын хэлтсийн баталгааг хангах ба аудитын дүнг хүлээн зөвшөөрч үүрэг хүлээнэ. Үүнд:

- а) үйл явцын дагуу ажилтан албан хаагч, боловсон хүчин урьдчилан тодорхойлсон үүрэг хүлээнэ.
- б) авлигатай тэмцэх эрх бүхий албан тушаалтан (аудитын хамрах хүрээнд оруулаагүй бол авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцоо, эсвэл, бусад төстэй ажлын хариуцлагыг хүлээнэ)
- в) аудитаар шалгуулж байгаа хэлтэс, нэгжээс өөр хэсгээс тохирох хүн аудит хийнэ

8.3 Удирдлагын дүн шинжилгээ

8.3.1 ЧУХ нь авлигатай тэмцэх менежментийн тогтолцоог төлөвлөсөн хуваарийн дагуу тогтвортой, нийцтэй, нөлөө бүхий байгаа эсэхийг хянахдаа үл тохирлууд, залруулах арга хэмжээ, хяналт, шинжилгээ, хэмжилтийн үр дүн, аудитын дүн, авлигын мэдээ тайлан, судлан илрүүлэх ажил, байгууллагад тулгарч буй авлигын эрсдэлийн цар хэмжээ, шинж чанар, авлигын эрсдэлд чиглэсэн үйл ажиллагааны үр нөлөө зэргийг дүн шинжилгээнд тусгана.

8.3.2 ЧУХ-ны дүн шинжилгээ нь авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцоонд байнгын сайжруулалт хийх нөхцөл боломж, тогтолцоонд өөрчлөлт оруулах хэрэгцээний талаарх шийдвэр болно.

8.3.3 ЧУХ-ны дүн шинжилгээг нэгтгэж ДХШБагт мэдүүлэх ба дүн шинжилгээг баримтжуулсан мэдээлэл хэлбэрээр хадгална.

8.4 Хяналтын бүлгийн дүн шинжилгээ

8.4.1 ДХШБаг нь ЧУХ-ноос өгсөн дүн шинжилгээнд үндэслэн авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцоонд үнэлэлт дүгнэлт өгнө.

8.4.2 ДХШБагийн хийсэн дүн шинжилгээний үр дүнг баримтжуулсан мэдээлэл хэлбэрээр хадгална.

8.5 Авлигатай тэмцэх эрх бүхий албан тушаалтны дүн шинжилгээ

8.5.1 Авлигатай тэмцэх эрх бүхий албан тушаалтан нь авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлж, даган мөрдөж байгаа эсэхийг тогтмол хугацаанд үнэлж дүгнэнэ.

- а) байгууллагад тулгарч буй авлигын эрсдэлийг үр нөлөөтэйгээр хянан зохицуулж авлигын эсрэг менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх ажлын хэсэгт чиглэл өгч ажиллана.
- б) үр дүнтэй хэрэгжүүлэхийн тулд тайлагнах хугацааны давтамжийг байгууллагын шаардлагад тусган тодорхойлох ба ингэхдээ нэг жилд нэг буюу хэд хэдэн удаа хийнэ.

8.5.2 Авлигатай тэмцэх эрх бүхий албан тушаалтан эсвэл түр ажлын хэсгээс авлигатай тэмцэх ажлын менежментийн тогтолцооны зохистой байдал, хэрэгжилт, судлан илрүүлэх ажил ба аудитын үр дүнгийн тайланг гаргаж, хяналтын бүлэг дээд шатны удирдлага, эсвэл хяналтын бүлгийн хороо, дээд шатны удирдах хороонд мэдээлэн танилцуулна.

ЕС. ХАРИУЦЛАГА

9.1 Авлигын эсрэг үйл ажиллагааны журам зөрчсөн байцаагч, албан хаагч энэхүү журам зөрчсөн бол “Хэлтсийн хөдөлмөрийн дотоод журам”-д заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.